

Верховний Суд України,
вул. П. Орлика, 8, м. Київ,
01043
Судді І.С. Берднік

**Заступнику Голови Науково-
консультативної ради при
Верховному Суді України
О.В. Константию**

У справі № 18/1372/12

(у господарських судах справа
№18/1372/12)

За заявою товариства з
обмеженою відповідальністю
«Новотрейд ЛТД».

НАУКОВИЙ ВИСНОВОК

про застосування норм матеріального права

На нашу адресу надійшов лист вих. № 226-1203/0/8-13 від 29.05.2013 щодо надання наукового висновку щодо норми матеріального права, яка неоднаково застосована судом (судами) касаційної інстанції у подібних правовідносинах.

По суті справи проблемна ситуація стосується неоднакового застосування положень законодавства, щодо застосування або незастосування до спірних правовідносин статті 1048 Цивільного кодексу України. В одних випадках господарські суди застосовують до відносин поставки положення законодавства про позику (постанови ВГСУ у справах № 54/140-09, № 9/5005/2198/2012, № 5015/ 1261/12), застосовуючи аналогію закону, а в інших буквально тлумачать положення про поставку, заперечуючи застосування до цих відносин положень ЦК про позику

(постанови апеляційного господарського суду та ВГСУ у справі № 18/1372/12).

У зв'язку з цим підлягають вирішенню, зокрема, наступні питання:

«Чи є правомірним застосування до відносин поставки положень законодавства, що регулюють відносини позики?»

«Як співвідноситься природа коштів у зобов'язаннях поставки та позики?»

1. Позиція судів, відповідно до якої положення статті 1048 ЦК України про проценти за користування чужими коштами повинні застосовуватися за аналогією до відносин з користування чужими грошима за договором поставки, не можна підтримати з наступних підстав.

По-перше, згідно зі статтею 8 ЦК України аналогія закону застосовується лише у випадку, коли цивільні відносини не врегульовані ЦК, іншими актами цивільного законодавства або договором.

Разом з тим, відносини щодо внесення плати за користування чужими коштами чітко врегульовано у ст. 625 ЦК України, згідно з якою у разі прострочення сплаті підлягає сума боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних від простроченої суми.

Положення ст. 1048 ЦК України стосовно процентів є спеціальними, які стосуються лише позики, а тому їх не можна застосовувати до відносин поставки, на які розповсюджуються положення ст. 625 ЦК України.

По-друге, до аналогічного висновку можна дійти з тлумачення «ad absurdum». А саме: якщо б положення ст. 1048 ЦК України могли б бути витлумачені як такі, що застосовуються за аналогією до інших відносин щодо внесення плати за користування чужими коштами, в тому числі поставки, тоді б положення ст. 625 ЦК України, взагалі б не мали предмету

регулювання, були б «мертвими». А це, у свою чергу, означало б порушення принципу розумності цивільного законодавства.

Крім того, згідно з ч. 2 ст. 712 ЦК України, до договору поставки застосовуються загальні положення про купівлю продаж, проте ні параграф 1 (загальні положення про купівлю-продаж), ні параграф 3 (поставка) глави 54 ЦК України, не містять норм, що відсилали б до положень, що регулюють договір позики.

Узагальнюючі висновки:

До спірних правовідносин слід застосовувати ст. 625 ЦК України, й відповідно, визнати позицію ВГСУ, щодо незастосування до вказаних відносин положень ст. 1048 ЦК України у частині нарахування відсотків за користування чужими коштами, правильною.

Доктор юридичних наук, професор,

член-кор. НАПрН України

О.П. Подцерковний